

TASKFORCE
WONEN
EN ZORG

WENKEND PERSPECTIEF WONEN, WELZIJN EN ZORG IN 2040

WEBSITE TASKFORCE
WONEN EN ZORG

GOEDE VOORBEELDEN
IN HET LAND

VITALE
WIJKEN ►

DIVERSITEIT
WOONVORMEN ►

FORMELE
EN INFORMELE
ZORG ►

VERANDERING
IN DENKEN ►

TOEKOMSTBEELD ZORG IN NEDERLAND IN 2040

Lopend door de wijk in 2040 vind je straten met brede stoepen, tuintjes met bloemen en kruiden, parken met fitness-apparaten, elektrische deelauto's en goede shuttleverbindingen. Op straat zie je veel oudere mensen van verschillende nationaliteiten. Sommigen grijs, anderen gekleurd. Sommigen nog heel vitaal en anderen met gebreken. Hippe rolstoelen, rollators, scootmobielen en seniorenfietsen kleuren het straatbeeld. Ook vind je veel bankjes in de wijk, met sfeervolle overkappingen, en hier en daar toiletten. Supermarkten zijn fijne ontmoetingsplekken: kleine winkels gecombineerd met sport-, kleding-, zorg- en apotheekshops en plekken waar je lekker kunt zitten. Voormalige winkelpanden zijn omgetoverd tot buurtcentra, met loungeplekken en waar je gezonde drankjes en snacks kunt krijgen.

De wijk waar je in 2040 doorheen loopt ziet er heel anders uit dan 20 jaar geleden. Niet alleen qua woningen, maar ook qua inwoners. De mix van bevolkingsgroepen, een grote ouderenpopulatie, nieuwe woonvormen en de seniorvriendelijke buitenruimte heeft veel ten goede veranderd. Veel mensen zijn tot ver na hun pensionering nog actief. Maar dat geldt niet voor iedereen en ook niet overal. Ook in deze wijk zijn er ouderen die minder makkelijk mee kunnen en die niet zo zelfredzaam zijn. Daarom hebben mensen veel oog voor elkaar en helpt men elkaar waar dat nodig en mogelijk is. Bijna iedereen doet wel iets aan vrijwilligerswerk of mantelzorg. Dat is normaal.

Diversiteit in woonzorgvormen

Sommige ouderen wonen graag op zichzelf, anderen vinden het juist fijn om samen te wonen. Zo wonen ouderen in een hofje, met een mix van verschillende mensen en culturen. Ze zorgen voor elkaar. Er wonen ook gezinnen en studenten in het hofje. Zij doen gezellige activiteiten met hun buurtgenoten en verlenen hulp als dat nodig is. Een soort dagbesteding 'nieuwe stijl'; deels betaald en deels vrijwillig. Sommige ouderen zijn meer op zichzelf. Ze wonen samen met vrienden of gelijkgestemden, bijvoorbeeld in een verbouwde school. Ze hebben een eigen kamer en badkamer, en delen de keuken en woonkamer. Ze helpen elkaar en organiseren hun zorg en ondersteuning zelf. Daarnaast zijn er ouderen die graag bij familie gaan wonen. Tijdelijke, kleine

zorgwoningen in de tuin bij gezinshuizen zijn heel gebruikelijk. Of kangoeroewoningen; ongelofelijk dat dat al 40 jaar geleden is bedacht en toen niet van de grond kwam. Ook zijn er nog verpleeghuizen. Dat zijn woonplekken voor mensen die 24 uur per dag en zeven dagen per week intensieve zorg nodig hebben als dit thuis niet meer lukt. Professionele zorgverleners werken hier nauw samen met mantelzorgers en vrijwilligers, die in tiny houses naast de verpleeghuizen kunnen wonen.

Samen-redzame samenleving

In de wijk waar je loopt, bestaat een variatie aan woningen. Met veel woningen en woonvormen die geschikt zijn voor ouderen die alleen wonen. Er zijn veel soorten kleine, levensloopbestendige woningen voor 1- of 2-persoons huishoudens. Met een royale gang, zonder drempels en met veel technologische snuffjes. Je ziet deze woningen overal: in oude scholen, voormalige winkelpanden en kantoorpanden, maar ook in nieuwere gespikkelde woonhofjes en nieuwere appartementencomplexen.

De gezamenlijke ruimte heeft daar een belangrijke functie: voor activiteiten, borrels, lezingen en sport- en beweegactiviteiten. Jongeren en vooral ook de meer vitale ouderen zorgen daarvoor. Iedereen draagt zijn steentje bij, zolang het kan. Ook die vriendin van 82 om de hoek; zij geeft yogales in een verbouwd kantoorpand dat als buurtcentrum fungeert. Ook zorgt zij voor mensen in haar omgeving die zorg en hulp nodig hebben. Daarvoor heeft ze training gehad van een zorgverlener. Het is gebruikelijk dat mensen zelf hun zaakjes zo lang mogelijk regelen. En dat kan ook. Je kunt nu alles doen via het scherm: contact met vrienden en familie, gezellige borrels en spelletjes, virtueel naar de winkel en boodschappen doen. Overal zijn apps voor. En ook de zorg verloopt vaker via beeldschermen en robots. Je woont in het algemeen zo lang mogelijk thuis. Met de zorg en hulp van familie, mantelzorgers en vrijwilligers die een stuk van de zorg op zich nemen. Gelukkig blijven mensen langer vitaal en gezond. Gemeenten, zorginstellingen, huisartsen, woningcorporaties, musea en sportverenigingen hebben de handen ineen geslagen. Ze doen er alles aan om ouderen te helpen zo lang mogelijk vitaal te blijven.

INTRODUCTIE WENKEND PERSPECTIEF VOOR 2040

Zo lang mogelijk zelfstandig wonen in een veilige en vertrouwde omgeving met zorg en ondersteuning nabij. Wie wil dat nou niet? Maar het is geen vanzelfsprekendheid. De toenemende vergrijzing biedt kansen, maar stelt ons ook voor uitdagingen. De krappe woningmarkt en het groeiende tekort aan zorgpersoneel nopen tot het nemen van slimme maatregelen. Het doorzetten van scheiden van wonen en zorg vereist een andere manier van organiseren van zorg en ondersteuning. Met de plannen van het Rijk om te sturen op realisatie van aantallen nultredenwoningen, geclusterde woonvormen voor ouderen en verpleegzorgplaatsen, is straks duidelijk wat er per gemeente en in regio's moet gebeuren.

De uitwerking daarvan is een lokale aangelegenheid. Wat er op wijk- en buurtniveau nodig is, moet volgen uit een samenhangende analyse en visie van alle betrokken partijen. In toenemende mate weten partners elkaar daarop te vinden en worden – in samenspraak met ouderen zelf – keuzes gemaakt en komen projecten tot ontwikkeling.

Er is niet één partij aanspreekbaar op het realiseren van dat wenkend perspectief voor 2040: elke partner heeft daarin een verantwoordelijkheid en draagt eraan bij: ouderen zelf, vrijwilligers, professionals, gemeenten, zorg- en welzijnsorganisaties, woningcorporaties, projectontwikkelaars, (institutioneel) beleggers, stedenbouwkundigen, architecten en bouwers. Dat vereist dat verschillende wensen, mogelijkheden en belangen bij elkaar gebracht worden. Een complexe puzzel, maar niet onmogelijk om te leggen. Dat bewijzen de verschillende voorbeelden die we in het land zien.

Het wenkend perspectief stelt ons samen voor een aantal uitdagingen:

- 1 Diversiteit creëren in woonvormen**
- 2 Koppelen van formele en informele zorg**
- 3 Ontwikkeling van vitale wijken**
- 4 Transitie nodig in rollen, taken en verantwoordelijkheden**

We ontvangen ook graag jouw ideeën en gedachten over het wenkend perspectief voor 2040 per mail via info@taskforcewonenzorg.nl

1. DIVERSITEIT CREEËREN IN WOONVORMEN

Geclusterde woonvormen zijn de toekomst. In het ideaalbeeld zijn dit complexen waarin verschillende generaties met elkaar samenleven en elkaar helpen. Aparte woningen met een gezamenlijke ontmoetingsruimte en met een community manager die mensen verbindt en de boel draaiende houdt. En waarbij mensen/ouderen die intensieve zorg nodig hebben, niet hoeven te verhuizen, maar in het complex zelf de zorg en ondersteuning kunnen krijgen. Wat vraagt dit aan basisvoorzieningen in de woning en in het complex? Hoe maken we het betaalbaar, ook voor lagere inkomensgroepen? Hoe krijgen we de businesscase financieel rond? Hoe maken we dit soort initiatieven schaalbaar?

2. KOPPELEN VAN FORMELE EN INFORMELE ZORG

De vanzelfsprekendheid van opname in een verpleeghuis als de noodzaak aan intensieve zorg zich voordoet, vervalt. Mensen willen niet alleen zelf zo lang mogelijk in hun eigen omgeving blijven, maar ook het rijksbeleid is gericht op het verplaatsen van intramurale zorg naar zorg aan huis via VPT, MPT en/of PGB. Hoe zorgen we ervoor dat iedereen dezelfde toegang heeft tot noodzakelijke zorg? Wat betekent dit voor de inzet van zorgpersoneel? Wat is nodig om inefficiënties in de levering van zorg te voorkomen? Wat betekent dit voor de concurrentie tussen zorgorganisaties? Wat kunnen professionele zorgverleners aan inzet leveren? En welke taken passen beter bij welzijnsorganisaties, vrijwilligers en mantelzorgers? Welke afspraken moeten hierover worden gemaakt? Hoe gaan we dat slim en schaalbaar organiseren?

3. ONTWIKKELING VAN VITALE WIJKEN

Een prettige woonomgeving draagt bij aan vitaliteit, het voorkomen van eenzaamheid en aan kwaliteit van leven. Een groene omgeving, met voorzieningen op loopafstand en ruimte voor ontmoeting. Wat vraagt dit aan investeringen in de wijk? Welke voorzieningen zijn daarvoor noodzakelijk? Wat maakt een wijk seniorproof? Welke interventies zijn bewezen effectief? Hoe komen we tot een passende businesscase? Welke rol speelt digitalisering hierin?

4. TRANSITIE IN ROLLEN, TAKEN EN VERANTWOORDELIJKHEDEN

De verzorgingsstaat krijgt een andere invulling. Meer en meer spreken we elkaar aan op ieders eigen verantwoordelijkheid. Wat betekent dat als je ouder wordt? Wie gaat er voor jou zorgen? Hoe kun je je voorbereiden op dat wenkend perspectief? Wat is daarin de eigen verantwoordelijkheid? Wat is reëel om van de overheid te verwachten? Wat is nodig om verhuizen op latere leeftijd (financieel) aantrekkelijk te maken?

